

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 8.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.8.8>

УДК 352:321.013:351.74(477)

М. І. Лахижа,

д. держ. упр, професор, професор кафедри публічного управління, адміністрування та права, Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8676-4578>

Я. В. Качан,

к. держ. упр, доцент, завідувач кафедри Публічного управління та публічної служби, Академія праці, соціальних відносин та туризму, Київ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4078-7747>

О. М. Богодистий,

магістрант кафедри Публічного управління та публічної служби,

Академія праці, соціальних відносин та туризму, Київ

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-9173-8994>

РОЛЬ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У ВДОСКОНАЛЕННІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

M. Lakhyzha,

Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Professor of the Department of Public Administration, Administration and Law, National University "Poltava Polytechnic named after Yuriy Kondratyuk" Poltava

Ya. Kachan,

PhD in Public Administration, Associate Professor, Head of the Department of Public Administration and Public Service,

Academy of Labor, Social Relations and Tourism, Kyiv

O. Bogodystyy,

Master's student of the Department of, Public Administration and Public Service,

Academy of Labor, Social Relations and Tourism, Kyiv

ROLE OF PUBLIC POLICY IN IMPROVING TERRITORIAL ORGANIZATION OF GOVERNMENT IN UKRAINE

Проаналізовано еволюцію територіальної організації влади в Україні з 1991 року до сьогоднішнього дня крізь призму публічної політики, її нормативно-правового забезпечення та управлінської ефективності. Встановлено, що ключовим імпульсом для системних змін стала децентралізаційна реформа 2014–2020 років, яка дозволила сформувати нову трирівневу модель управління: громада — район — регіон. Показано, що законодавчі ініціативи, зокрема Концепція реформування місцевого самоврядування, Закон «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та постанова №3650 про укрупнення районів, стали основою для формування спроможних громад і посилення ролі місцевої влади.

З'ясовано, що впровадження реформ сприяло зростанню фінансової автономії територіальних громад, підвищенню якості публічних послуг та залученню громадян до управлінських процесів. Водночас виявлено структурні недоліки, зокрема суперечності у розмежуванні повноважень, законодавчі прогалини щодо діяльності старост і спільного використання майна, а також кадрові виклики на місцях. Охарактеризовано європейські моделі територіального устрою (Польща, Франція, Німеччина), в яких принцип субсидіарності та інститут префектів забезпечують баланс між автономією громад і контролем держави.

Обґрунтовано доцільність адаптації кращих практик ЄС до українського контексту через завершення конституційної реформи, запровадження ефективного адміністративного нагляду, розвиток електронних сервісів та інституціалізацію регіональної політики. Доведено, що публічна політика у сфері територіального устрою має відігравати ключову роль у забезпеченні інтегрованого розвитку, єдності держави та ефективного публічного управління. Перспективи подальших досліджень охоплюють аналіз інституційної спроможності громад в умовах війни, удосконалення моделі багаторівневого врядування та формування ефективного механізму участі громадян у процесах територіального планування.

The evolution of the territorial organization of power in Ukraine from 1991 to the present is analyzed through the prism of public policy, its regulatory and legal support and management efficiency. It is established that the key impetus for systemic changes was the decentralization reform of 2014–2020, which allowed the formation of a new three-level management model: community - district - region. It is shown that legislative initiatives, in particular the Concept of Local Self-Government Reform, the Law "On Voluntary Association of Territorial Communities" and Resolution No. 3650 on the consolidation of districts, became the basis for the formation of capable communities and strengthening the role of local government. It is found that the implementation of reforms contributed to the growth of financial autonomy of territorial communities, improving the quality of public services and involving citizens in management processes. At the same time, structural shortcomings were identified, in particular, contradictions in the division of powers, legislative gaps regarding the activities of village elders and the joint use of property, as well as personnel challenges on the ground. European models of territorial organization (Poland, France, Germany) are characterized, in which the principle of subsidiarity and the institution of prefects ensure a balance between community autonomy and state control.

The feasibility of adapting the best EU practices to the Ukrainian context through the completion of constitutional reform, the introduction of effective administrative supervision, the development of electronic services and the institutionalization of regional policy is substantiated. It is proven that public policy in the field of territorial organization should play a key role in ensuring integrated development, state unity and effective public administration. Prospects for further research include the analysis of the institutional capacity of communities in war conditions, improving the model of multi-level governance and the formation of an effective mechanism for citizen participation in territorial planning processes.

Ключові слова: *Публічна політика, територіальна організація влади, публічна служба, управлінські рішення.*

Keywords: *Public policy, territorial organization of power, public service, management decisions.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах трансформації державного управління, що супроводжуються глобальними викликами, війною, диджиталізацією та зростанням очікувань громадян до якості публічних послуг, особливої актуальності набуває питання вдосконалення територіальної організації влади. Саме ефективна система територіального устрою є інституційною основою належного врядування, що забезпечує баланс повноважень, оперативність прийняття рішень, прозорість, доступність послуг та легітимність влади на місцях. Роль публічної політики у цьому процесі полягає в тому, щоб забезпечити нормативне, процедурне та стратегічне підґрунтя для управлінських рішень, які відповідають принципам демократичного врядування та сталого розвитку.

Актуальність дослідження. Протягом останніх десятиліть в Україні відбулося кілька спроб реформування адміністративно-територіального устрою, але лише децентралізаційна реформа 2014–2020 років отримала системний характер і суспільну підтримку. Її реалізація супроводжувалася суттєвими змінами у підходах до публічного управління, розширенням повноважень місцевих громад, укрупненням районів, перерозподілом ресурсів. Водночас у практиці залишаються численні виклики: неузгодженість між рівнями влади, прогалини в законодавстві, суперечності у повноваженнях, кадровий дефіцит у громадах. Тому необхідним є ґрунтовний аналіз публічної політики як інструменту системного вдосконалення територіальної організації влади, а також вивчення управлінських рішень, які забезпечують її ефективність.

Мета дослідження полягає у комплексному аналізі ролі публічної політики в удосконаленні територіальної організації влади в Україні, оцінці ефективності управлінських рішень у цій сфері та визначенні перспектив подальшого реформування з урахуванням європейського досвіду.

Основні завдання дослідження:

- проаналізувати етапи та особливості трансформації територіальної організації влади в Україні з 1991 року до сьогодні;
- охарактеризувати ключові нормативно-правові акти, що формують основу публічної політики у сфері адміністративно-територіального устрою;
- оцінити вплив децентралізаційної реформи на ефективність публічної служби та якість управлінських рішень;
- виокремити проблеми та виклики, що стримують повноцінне функціонування оновленої системи;
- сформулювати рекомендації щодо вдосконалення публічної політики в контексті поствоєнного відновлення та євроінтеграції.

Предмет дослідження – концептуальні засади, інституційні механізми та управлінські рішення у сфері територіальної організації влади, що реалізуються в рамках публічної політики.

Методологічну основу дослідження становить системний підхід до аналізу територіальної організації влади як багаторівневої та взаємопов'язаної системи, що функціонує в умовах трансформацій публічного управління, децентралізації та політичної турбулентності. У дослідженні застосовано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема історико-генетичний (для реконструкції етапів розвитку адміністративно-територіального устрою України), формально-юридичний (для аналізу нормативно-правових актів), порівняльно-правовий (для зіставлення української моделі з практиками країн ЄС), структурно-функціональний (для вивчення розподілу повноважень між рівнями влади), контент-аналіз (для опрацювання стратегічних документів та експертних матеріалів), системно-аналітичний (для оцінки ефективності

управлінських рішень) та прогностичний метод (для формулювання висновків і рекомендацій). Інформаційну базу становлять Конституція України, профільні закони та постанови Верховної Ради, укази Президента, урядові концепції й стратегії, аналітичні матеріали Міністерства розвитку громад, Ради Європи, OECD, програм U-LEAD та USAID, результати соціологічних досліджень КМІС та Центру Разумкова, наукові праці українських і зарубіжних авторів, а також матеріали науково-практичних конференцій, офіційні портали та електронні ресурси

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні роки характеризуються стрімким зростанням наукового інтересу до тем децентралізації, територіальної організації влади та ефективності публічної служби в Україні. Українські дослідники — Красівський, Качан, Верменич, Андрощук та Ткачук — аналізують структурні зміни, законодавчу базу й соціальні результати реформи, привертаючи увагу до проблем кадрового забезпечення, повноважень старост та землевпорядкування. Проблематика децентралізації та деконцентрації влади різних країн світу досліджувалась багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими, такими як В. Борденюк, О. Бориславська, М. Іжа, Л. Лозовська, В. Матвієнко, В. Пилипишин та ін.

Невирішені частини проблеми. Незважаючи на масштабність децентралізаційної реформи та значні досягнення у сфері вдосконалення територіальної організації влади, в українському науковому та практичному дискурсі залишаються низка невирішених аспектів, що потребують подальшого осмислення. По-перше, не сформовано ефективного механізму державного нагляду за законністю рішень органів місцевого самоврядування, що є нормою для країн ЄС і передумовою демократичної підзвітності. По-друге, досі недостатньо вивченим залишається питання впливу децентралізації на якість публічної служби в громадах, зокрема у сфері управлінських спроможностей, кадрової стабільності, етичної культури та антикризового управління в умовах війни. Крім того, обмежено розглядається проблема інтеграції новостворених громад у загальнодержавну систему стратегічного

планування регіонального розвитку та механізмів міжмуніципального співробітництва.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням одержаних результатів

В Україні з часу здобуття незалежності у 1991 році здійснюються кроки для зміцнення місцевого самоврядування та наближення влади до громадян. Зокрема, держава ратифікувала Європейську хартію місцевого самоврядування (1997) [1] і ухвалила базові закони, що визначили повноваження місцевих органів влади – Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» (1997) [2] та Закон «Про місцеві державні адміністрації» (1999) [3]. Проте довгий час реформування територіальної системи гальмувалося: дискусії зводилися переважно до перерозподілу повноважень між центрами влади на національному рівні (Президент–Парламент–Уряд) або навіть до передачі частини повноважень від органів самоврядування державним адміністраціям районного рівня [4]. Лише у 2014 році, внаслідок суспільно-політичних змін, в Україні розпочалася масштабна децентралізаційна реформа, яка стала прикладом успішної публічної політики у сфері територіальної організації влади. Ця реформа мала на меті створити ефективну систему врядування на місцях, спроможну надавати громадянам якісні послуги та забезпечити сталий розвиток територій.

Після проголошення незалежності в 1991 році Україна успадкувала централізовану радянську систему управління. Перші роки були присвячені створенню законодавчих основ для місцевого самоврядування та державної влади на місцях. Важливим кроком стало ухвалення Конституції України 1996 року, яка закріпила принципи місцевого самоврядування (стаття 7) і визначила адміністративно-територіальний устрій як основу для організації влади [5]. У 1997 році Україна ратифікувала Європейську хартію місцевого самоврядування, взявши зобов'язання дотримуватися європейських стандартів у цій сфері [1]. Того ж періоду було прийнято низку законів, що визначили повноваження та взаємодію місцевих органів влади, серед них:

Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» (21 травня 1997) [2] та Закон «Про місцеві державні адміністрації» (9 квітня 1999) [3]. Перший із цих законів встановив структуру і повноваження органів самоврядування (сільських, селищних, міських рад та їх виконкомів), другий – статус та функції місцевих державних адміністрацій (обласних та районних), що представляють виконавчу владу на місцях. Водночас, у 90-х – на початку 2000-х років реальних змін у територіальній організації влади не відбулося: централізована модель зберігалася, а місцеві державні адміністрації де-факто брали на себе основний обсяг управлінських повноважень на місцях замість лише контрольних-наглядових функцій, характерних для європейських моделей [6].

Періодично порушувалися питання адміністративно-територіальної реформи, але вони не досягали успіху. Показовими були спроби 2005 та 2012 років, коли уряди намагалися провести укрупнення адміністративних одиниць і перерозподіл повноважень. Зокрема, у 2005 та в 2012 однак обидві ініціативи завершилися невдачею. Невдале впровадження цих проектів певний час дискредитувало саму ідею децентралізації та гальмувало зміни [7]. На місцевому рівні зберігалася фрагментована система: понад 10 тисяч сільських рад, багато з яких були фінансово неспроможними, та 490 районів, межі яких часто не відповідали реальним потребам розвитку громад. У результаті, до 2014 року значна частина територіальних громад (особливо сільських) не мала достатніх ресурсів і повноважень для ефективного самоврядування, а державні адміністрації контролювали більшість питань на місцях.

Поворотним моментом стала Революція Гідності (Євромайдан) 2013–2014 років. Новий уряд, сформований навесні 2014-го, проголосив курс на децентралізацію – передачу значної частини повноважень і ресурсів від центральної влади місцевому самоврядуванню. 1 квітня 2014 року Кабінет Міністрів України затвердив Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади [8]. Цей програмний документ визначив логіку і напрям реформи, ключовою метою якої стало формування ефективної та відповідальної місцевої влади, здатної забезпечити

комфортне і безпечне середовище для життя людей по всій території України. Концепція передбачала не лише передачу повноважень “на місця”, але й створення нового базового рівня – спроможної територіальної громади, тобто об’єднаної громади достатнього ресурсного і людського потенціалу [8]. Таким чином, реформу децентралізації задумували як комплексну: одночасно адміністративно-територіальну (зміна устрою), фінансову (бюджетна децентралізація) та секторальну (освіта, медицина тощо).

На виконання Концепції, протягом 2014–2015 років було сформовано необхідну правову базу. Прийнято Закон України «Про добровільне об’єднання територіальних громад» (2015) [9], який дав громадам механізм для укрупнення – добровільно об’єднуватися з сусідніми селами, селищами, містами. Держава стимулювала цей процес фінансово: об’єднані громади отримували прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом та додаткові субвенції на розвиток інфраструктури.

До середини 2020 року процес добровільного укрупнення громад фактично охопив всю країну, сформувавши базовий рівень нового адміністративного устрою. Кожна новоутворена громада стала правонаступником майна, прав і обов’язків колишніх рад, що об’єдналися, а місцеві ради в цих громадах отримали значно ширші повноваження та ресурси. Показово, що якщо раніше лише міста обласного значення мали фінансову автономію, то тепер її набули всі спроможні громади.

Наступним рівнем реформи стало укрупнення субрегіональних одиниць. 17 липня 2020 року Верховна Рада України ухвалила постанову №3650 «Про утворення та ліквідацію районів», згідно з якою замість 490 старих районів було створено 136 нових, більших районів [10]. Фактично відбулася ліквідація дрібних районів, межі яких вже не відповідали новим громадам, і формування нової трирівневої системи адміністративно-територіального устрою: громада – район – регіон (область). Така система багато в чому аналогічна європейським моделям (наприклад, Польщі чи Франції).

В перспективі реформа передбачала також створення інституту префектів замість місцевих держадміністрацій – як наглядових представників держави на місцях, за зразком європейських країн. Префекти мали б здійснювати адміністративний нагляд за законністю рішень органів місцевого самоврядування, не втручаючись у їх виконавчі функції, що відповідає практиці західноєвропейських держав.

У 2019–2020 роках після успішного втілення основних змін уряд знову ініціював конституційні поправки, і в січні 2021 Президент Володимир Зеленський закликав парламент завершити реформу, закріпивши її положення в Основному Законі/ Однак через початок повномасштабного російського вторгнення у 2022 році ці зміни відкладено. Незважаючи на це, децентралізаційна реформа вже має міцне законодавче підґрунтя завдяки ухваленим законам і продовжує реалізовуватися навіть в умовах воєнного стану, адаптуючись до нових викликів.

Реформа територіальної організації влади в Україні від початку орієнтувалася на європейські принципи. Ключовим з них є принцип субсидіарності, який передбачає, що публічні повноваження мають здійснюватися на найнижчому рівні влади, спроможному ефективно їх реалізувати. Більшість країн ЄС мають розвинуті інститути місцевого самоврядування та багаторівневі системи управління, тож українським реформаторам було на кого рівнятися. Зокрема, сусідня Польща стала своєрідним взірцем для України: вона провела успішну децентралізацію, закріпивши в Конституції, що територіальний устрій країни базується на самоврядуванні і забезпечує децентралізацію публічної влади [11].

Також цікавим є досвід Франції, яка історично була дуже централізованою, але за останні кілька десятиліть здійснила поступову децентралізацію. Франції знадобилося понад 25 років послідовних реформ, щоб передати більшість питань повсякденного життя під відповідальність муніципалітетів та департаментів [6]. В результаті багаторівневе врядування запрацювало краще: місцеві громади отримали більше автономії у вирішенні

питань місцевого значення, а громадяни – можливість ближче взаємодіяти зі владою. Україна, подібно Франції, довго йшла до децентралізації, і цей французький досвід демонструє, що успішне впровадження реформи потребує часу, суспільного консенсусу та сильних інституцій.

У багатьох західноєвропейських державах (Франція, Польща, Німеччина тощо) представники державної влади на місцях – префекти, воєводи – виконують здебільшого наглядові функції за законністю рішень місцевих органів, тоді як безпосереднім управлінням громад займаються виборні ради та виконкоми. В Україні до реформи ситуація була іншою: місцеві державні адміністрації фактично суміщали адміністративний нагляд із виконавчими функціями, що обмежувало самостійність органів самоврядування [6]. Нинішня реформа покликана наблизити українську модель до європейської: після внесення змін до Конституції передбачено ліквідацію облдержадміністрацій і райдержадміністрацій, замість яких діятимуть префекти як представники центру з контрольними повноваженнями, але без втручання у повсякденне управління громадами. Такий розподіл чітко відмежує самоврядні та державні функції на місцях, як це успішно реалізовано у країнах ЄС.

На рівні стратегій регіонального розвитку Україна також переймає практики ЄС. Політика згуртованості Євросоюзу (Cohesion Policy) надихає українські інструменти підтримки регіонів – Державний фонд регіонального розвитку, субвенції на соціально-економічний розвиток територій тощо. Водночас, ЄС послідовно підтримує українську децентралізацію фінансово і експертно: з 2014 року діють програми міжнародної допомоги (U-LEAD with Europe, USAID DOBRE, USAID «ГОВЕРЛА» та інші), що консультують український уряд і громади, проводять навчання для службовців, фінансують створення ЦНАПів і покращення інфраструктури на місцях.

Таким чином, порівняння з практиками ЄС засвідчує: українська модель рухається у руслі загальноєвропейських тенденцій (демократизації влади, розширення повноважень громад, посилення регіональної конкуренції за

інвестиції тощо), хоча залишається необхідність подальшого наближення – зокрема, у питаннях адміністративного нагляду (префекти) та фінансової забезпеченості громад до рівня західних колег [12].

В контексті публічної служби, децентралізація позитивно вплинула на управлінські рішення тим, що зробила їх оперативнішими та гнучкішими. Місцеві ради та їх виконкоми тепер можуть швидше реагувати на потреби громади, не очікуючи вказівок «згори». З'явилась можливість урахування локальної специфіки при вирішенні питань – те, що центральним органам влади зробити важко. Наприклад, рішення про ремонт дороги, відкриття школи чи амбулаторії приймаються безпосередньо громадою на рівні ОТГ, що пришвидшує їх реалізацію і підвищує відповідальність місцевої влади перед населенням. Ефективність управлінських рішень зросла також завдяки укрупненню громад: там, де раніше не вистачало кваліфікованих кадрів (у дуже малих сільрадах), тепер у більших громадах сформовано професійні команди службовців, здатні планувати розвиток, готувати інвестиційні проекти, управляти майном громади тощо. Усе це сприяє більш якісному наданню публічних послуг.

Соціологічні опитування підтверджують позитивний вплив реформи: станом на 2024 рік 77% населення України підтримують децентралізацію і вважають, що її слід продовжувати, передаючи ще більше повноважень та ресурсів громадам [13]. Така підтримка пояснюється тим, що люди на місцях відчували конкретні вигоди: покращення благоустрою, ближчу доступність адміністративних послуг, ремонт доріг, відкриття садків, центрів дозвілля і т.д.

Незважаючи на значні успіхи, процес удосконалення територіальної організації влади в Україні стикається з низкою проблем. Керівники об'єднаних громад та експерти звертають увагу на окремі суттєві недоліки нинішньої моделі.

По-перше, досі не до кінця вирішене питання управління землями за межами населених пунктів. Громади отримали право розпоряджатися землею в своїх межах, але землі за межами сіл/міст (наприклад, сільськогосподарські

паї, ліси між селами) тривалий час залишалися в підпорядкуванні державних органів. Лише у 2018–2021 роках були зроблені кроки для передачі цих земель громадам, проте реалізація йде повільно і нерівномірно, що стримує планування розвитку на місцях.

По-друге, існують прогалини в законодавстві – деякі аспекти взаємодії між рівнями влади та розподілу ресурсів потребують доопрацювання. Наприклад, законодавство про бюджетні відносини між районом і громадами, про діяльність старост, про комунальне майно периферійних територій ще потребує удосконалення csi.org.ua. У Верховній Раді перебуває кілька законопроектів, покликаних усунути ці недосконалості – щодо врегулювання бюджетних питань, упорядкування адміністративно-територіальних одиниць та удосконалення системи місцевих податків.

По-третє, не всі громади одразу набули необхідного досвіду ефективного управління. Є брак кваліфікації та практичних навичок у частини новообраних місцевих посадовців, особливо у віддалених сільських громадах. Перехід до самостійності для них – виклик, що потребує програм навчання, обміну досвідом, методичної допомоги від держави та асоціацій органів місцевого самоврядування.

Попри окреслені проблеми, перспективи подальшого вдосконалення територіальної організації влади в Україні залишаються сприятливими. Реформа децентралізації має широку суспільну і політичну підтримку, міжнародні партнери готові й надалі надавати експертизу і ресурси. Після перемоги України у війні очікується новий імпульс для реформи – зокрема, у світлі майбутньої євроінтеграції. Статус кандидата в члени ЄС (отриманий у 2022 році) зобов'язує Україну впроваджувати європейські стандарти врядування на всіх рівнях, тож завершення децентралізації (включно з конституційними змінами) буде однією з умов вступу. Уже зараз за підтримки Ради Європи проводяться ґрунтовні дослідження та консультації, як адаптувати реформу до умов повоєнного відновлення країни csi.org.ua. Експерти наголошують на необхідності детальніше

проаналізувати регіональні особливості впровадження реформи і врахувати їх у подальших кроках era.nltu.edu.ua. Також вказується на потребу зміцнювати механізми громадської участі – аби громадяни активно долучалися до прийняття рішень і контролю на місцевому рівні [12]. Це включає розвиток електронної демократії, місцевих референдумів, громадських слухань, які зроблять владу на місцях ще більш відкритою та підзвітною громадам.

Отже, публічна політика України у сфері територіальної організації влади продемонструвала свою дієвість: послідовні управлінські рішення, закріплені нормативно, дозволили перебудувати систему влади ближче до європейських зразків, посилити місцеве самоврядування і підвищити ефективність надання публічних послуг. Реформа децентралізації, хоча й не завершена, вже дала відчутні результати у вигляді зростання місцевих бюджетів, покращення інфраструктури та високої підтримки громадян.

Попереду – завершення розпочатих змін, подальше вдосконалення законодавства і управлінських практик, навчання кадрів, а головне – збереження політичної волі до децентралізації. Врахування найкращих європейських практик і адаптація їх до українських умов залишаються пріоритетом. Як справедливо зазначено в науковому аналізі, необхідно й надалі підвищувати ефективність територіальної організації влади шляхом удосконалення механізмів управління та активної участі громадян у місцевому врядуванні. Це забезпечить сталий демократичний розвиток України та успішну інтеграцію до європейського спільного простору.

Висновок: роль публічної політики у вдосконаленні територіальної організації влади в Україні є визначальною – завдяки державним рішенням і реформам з 1991 року по сьогодні вдалося закласти основу для більш збалансованої, демократичної та ефективної системи влади. Розумне управління цими змінами в контексті публічної служби дало змогу підвищити якість управлінських рішень, зробити їх ближчими до потреб людей, що в кінцевому підсумку слугує підвищенню добробуту громад та зміцненню держави загалом. Український досвід децентралізації вже увійшов до переліку

успішних практик перетворень у Європі, а його продовження і вдосконалення відкриває перспективи для подальшого розвитку країни на шляху до ЄС.

Література

1. Європейська хартія місцевого самоврядування: Ратифікована Законом України від 15 лип. 1997 р. № 452/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. – 1997.(№ 38). Ст. 249.
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. (№ 24). С. 170.
3. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квіт. 1999 р. № 586-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. (№ 20–21). С. 190
4. Ткачук, А. Ф. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство: навчальний модуль. Київ : ІКЦ , 2017. 80 с.
5. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
6. Діордіца, І. В., Журавель, Я. В. Актуальні європейські моделі децентралізації влади та перспективи їх впровадження в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 11. С. 343–347. – DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-11/83>.
7. Верменич, Я. В., Андрощук, О. В. Зміни адміністративно-територіального устрою України ХХ–ХХІ ст. *Інститут історії України НАН України* : монографія. відп. ред. Г. В. Боряк. Київ :, 2014. С. 109–132.
8. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження КМУ від 1 квіт. 2014 р. № 333-р. *Офіційний вісник України*. 2014. (№ 30). С. 833.
9. Про добровільне об'єднання територіальних грома: Закон України від 5 лют. 2015 р. № 157-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. (№ 13). С. 91
10. Про утворення та ліквідацію районів : Постанова Верховної Ради України від 17 лип. 2020 р. № 3650. *Голос України*. 2020. (№ 126). С. 19

11. Леоненко К.С. Децентралізація в Україні. *Кращі практики децентралізації: досвід країн ЄС для України*: мат. наук.-практ. круг. столу м. (Суми, 27 трав. 2022 р.), Суми, 2022. С. 42-44.

12. Красівський, Д. О., Качан, Я. В. Тенденції та проблеми у сфері територіальної організації влади в Україні. *Ефективність державного управління*. 2023. № 1(74/75). С. 36–41. – DOI: <https://doi.org/10.36930/507406>.

13. Підтримка населенням децентралізації залишається на рівні 77 % – опитування. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3928936-pidtrimka-naselennam-decentralizacii-zalisaetsa-na-rivni-77-opituvanna.html> (дата звернення: 08.07.2025).

References

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1997), “The European Charter of Local Self-Government: Ratified by the Law of Ukraine No. 452/97-VR of July 15, 1997”, [Online], available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text (Accessed 8 July 2025).

2. The Verkhovna Rada of Ukraine (1997), The Law of Ukraine “On Local Self-Government in Ukraine” No. 280/97-VR of May 21, 1997, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (Accessed 8 July 2025).

3. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine “On Local State Administrations”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (Accessed 8 July 2025).

4. Tkachuk, A.F. (2017), *Mistseve samovriaduvannia ta detsentralizatsiia. Zakonodavstvo (navchal'nyi modul)* [Local self-government and decentralization. Legislation (educational module)], ICTs "Lehal'nyi status", Kyiv, Ukraine.

5. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), “The Constitution of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> [Online] (Accessed 8 July 2025).

6. Diorditsa, I. and Zhuravel, Y. (2023), “Current European models of decentralization of power and prospects for their implementation in Ukraine”,

Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal,. 11. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-11/83>

7. Vermench, Ya.V. and Androshchuk, O.V. (2014), Changes in the administrative-territorial structure of Ukraine in the 20th–21st centuries, *Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy*, Kyiv, Ukraine, [Online], available at: <http://resource.history.org.ua/item/0009676> (Accessed 8 July 2025).

8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), “Concept of the Reform of Local Self-Government and Territorial Organization of Power in Ukraine”, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p#Text> (Accessed 8 July 2025).

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine “On Voluntary Association of Territorial Communities”, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (Accessed 8 July 2025).

10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), Resolution “On the Formation and Liquidation of Districts”, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3650-20#Text> (Accessed 8 July 2025).

11. Leonenko, K. S. (2022), “Decentralization in Ukraine”, *Kraschi praktyky detsentralizatsii: dosvid krain YeS dlia Ukrainy* [Proceedings of the scientific and practical round table], Sumy State University, Sumy, Ukraine, pp. 42–44., [Online], available at: <https://kfcplaw.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ-1.pdf> (Accessed 8 July 2025).

12. Krasivskyi, D.O. and Kachan, Ya.V. (2023), “Trends and challenges in the field of territorial organization of power in Ukraine”, *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnia*, vol. 1(74/75), [Online]. <https://doi.org/10.36930/507406>

13. Ukrinform (2024), “Public support for decentralization remains at 77% – survey”, [Online], available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3928936-pidtrimka-naselennam-decentralizacii-zalisaetsa-na-rivni-77-opituvanna.html> (Accessed 8 July 2025).

Стаття надійшла до редакції 08.08.2025 р.